

Suomalaiset yritykset sijoittajina Baltian maiden elintarvikealalla

Csaba Jansik

MTT Taloustutkimus (MTTL)

Tiivistelmä

Kansainvälinen pääomakauppa voimistui Itämeren alueella Neuvostoliiton hajoamisen sekä Keski- ja Itä-Euroopan poliittisten ja taloudellisten muutosten myötä. Baltian markkinat avautuivat 1990-luvun alussa. Suomalaiset elintarvikealan yritykset käyttivät tarjoutuneen mahdollisuuden hyväkseen ja lähtivät laajenemaan Baltiaan. Vuonna 1998 Suomesta ulospäin suuntautuneiden elintarvikealan suorien investointien määrä ylsi 12 miljardiin markkaan, josta arvion mukaan noin 10 prosenttia sijoitettiin Baltian maihin. Muutamalle yritykselle se oli ensimmäinen askel kohti kansainvälistymistä. Vuoteen 1999 mennessä suomalaisilla yrityksillä oli kaiken kaikkiaan 37 myyntiyksikköä ja tytäryhtiötä kolmen Baltian maan elintarvikealalla.

Tutkimusta varten vuosina 1999-2000 suoritettiin Baltian maiden elintarvikealaan sijoittaneiden kesken kysely, jolla oli kaksi tavoitetta:

1. sijoitusmotivaatioiden ja esteiden kartoittaminen,
2. suomalaisten sijoittajien kokemuksen, strategian ja tulevaisuuteen liittyvien odotusten selvittäminen.

Baltian maissa läsnäolevista suomalaisista elintarvikealan yrityksistä 14 on sijoittanut 23 tytäryhtiön tuotantoon. Haastattelusarjaan osallistui 12 yritystä, jotka ovat sijoittaneet 21 eri tuotantopisteeseen.

Yleisen poliittisen ympäristön suhteen suomalaiset kokevat Viron kahta naapuria suotuisempana kohteena. Markkina-, kustannus- ja institutionaaliset tekijät kuitenkin houkuttelivat suomalaisia kaikkiin Baltian maihin tasavertaisesti. Motivaatioista vahvimpina koettiin markkinatekijät, kuten markkinoiden koko ja kasvu. Kustannustekijöistä halvat työvoimakustannukset olivat merkittävimpiä. Latviassa ja Liettuaassa suurimpina esteinä pidettiin byrokratiaa ja yhteisen kielen puutetta.

Yritysjohtajilta kysyttiin millä alueilla piti ostettua/perustettua tytäryhtiötä kehittää eniten. Latviassa markkinoinnissa oli eniten parantamisen varaa, Liettuaassa sen sijaan tuotantoteknologiassa. Paikallisen yritysjohtajan asenne koettiin yhtä heikkona yllättävästi koko Baltian alueella.

Suomalaiset sijoittajat ovat tyytyväisiä Baltian projekteihinsa, joka tulee ilmi siitä, että valtaosa sijoittaisi uudestaan samaan maahan ja samaan kohteeseen. Suomalaiset sijoittajat myös luottavat Baltian maiden elintarvikealalla ja markkinoiden tulevaisuuteen. Euroopan Unionin tulevaa jäsenyyttä pidetään yleisesti emoyhtiöiden kasvumahdollisuutena.